

भारतीय संविधानाची वैशिष्ट्ये

सादरकर्ता

डॉ. दिपाली श्रीराम घोगरे,
राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख,
डॉ. एच. एन. सिन्हा कला व वाणिज्य महाविद्यालय
पातूर

लिखित संविधान

- ▶ सुरुवातीला ३९५ कलमे आणि २२ भाग होते, संध्या ४६५ कलमे २५ भाग आणि १२ परिशिष्ट आहे
- ▶ निर्माण करण्यासाठी २ वर्ष ११ महिने आणि १८ दिवस लागले

लवचलक आणल परलदुड संवलधलन

- ▶ संवलधलन कलम ३६ॢ नुसलर दुरुसुतीकी पद्धत
- ▶ संसदेकी उडसुथलत सदसुडलंकु २/३ बहुमत
- ▶ २/३ बहुमत असलेलुडल वलधेडकलस अधरुडलडेकुषल कलसुत
घटक रलकुडलंकुडल संमतीने

स्वरूप संघराज्याचे आत्मा एककेंद्री

- ▶ भारतीय संविधानात संघराज्य शब्दाचा उल्लेख नाही त्याऐवजी युनियन ऑफ स्टेट असा उल्लेख
- ▶ लिखित राज्यघटना, अधिकार विभाजन, न्यायालयाची सर्वोच्चता आढळते

मुलभूत कर्तव्य

- ▶ ४२ वी संविधान दुरुस्ती नुसार १० कर्तव्यांचा समावेश
- ▶ २००२ मध्ये ८६ वी दुरुस्ती नुसार पाल्यांना शिक्षण देणे आई वडीलाचे कर्तव्य

मुलभूत अधिकार

सहा प्रकारचे मुलभूत अधिकार

- ▶ समतेचा अधिकार
- ▶ स्वातंत्र्याचा अधिकार
- ▶ शोषणाविरुद्धचा अधिकार
- ▶ धर्म स्वातंत्र्याचा अधिकार
- ▶ साकृतिक आणि शैक्षणिक अधिकार
- ▶ घटनात्मक उपायाचा अधिकार

स्वतंत्र न्याय व्यवस्था

- ▶ संविधानाचे रक्षण करण्याची जबाबदारी
- ▶ नागरिकांचे मुलभूत अधिकार रक्षण करण्याची जबाबदारी
- ▶ केंद्र आणि राज्य वाद सोडवण्यासाठी

